

Etika prokurátora

Mgr. Jozef SEDLÁK

ZÁKLADNÉ TÉMY

Profesijná etika prokurátora

Etický kódex prokurátora

**Etika prokurátora v rozhodovacej činnosti
a v súkromnom živote**

**Postavenie a rozhodovacia činnosť Etickej komisie
prokuratúry**

„Etika sa nevyučuje. Jej jedinou ambíciou je „získať reflexy“, zvýšiť citlivosť na etické dimenzie právnej praxe, vnieť viac svetla do intuitívnych a protirečivých etických úvah, pochopiť všeobecné princípy, ktoré svietia na cestu v ťažkých neobvyklých prípadoch. Ved' či možno naučiť niekoho čestnosti, jemnosti, oddanosti a zároveň nezávislosti? No práve tieto vlastnosti dávajú morálnu dimenziu „technickým“ schopnostiam právnikovi, vzácnu garanciu jeho klientovi, sú fundamentom profesie, jej večným, neredukovateľným zákonom.“

Prof. JUDr. Alexandra Krsková, CSc.

ZÁKLADNÉ POJMY

slušnosť

spravodlivosť

zmysel práva

vernosť právu

S TÉMOU SÚVISIACE PRÁVNE PREDPISY

Ústava Slovenskej republiky

Čl.2

(1) Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.

PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Čl.149

Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

Čl.150

Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.

Čl.151

Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácii prokuratúry ustanoví zákon.

Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre

§ 3, § 4, § 5 – Pôsobnosť prokuratúry

Zákon č. 154/2001 Z. z.

§ 8 – Vymenovanie do funkcie prokurátora

§ 26 – Základné povinnosti prokurátora

§ 30 – Základné povinnosti vedúceho prokurátora

§ 217a – Etický kódex prokurátora

§ 217b až § 217d – Etická komisia prokuratúry

Jedenásta hlava – Disciplinárna zodpovednosť prokurátora

§ 239 – Vymenovanie do funkcie právneho čakatľa prokuratúry

§ 246 – Základné povinnosti právneho čakatľa prokuratúry

POJEM PROFESIA

Definícia pojmu profesia doteraz neexistuje. Musíme sa uspokojiť s jej pracovným vymedzením pomocou niekoľkých základných črt a kvalít. Inými slovami, niektoré črty budeme považovať za základné na to, aby sme vôbec mohli hovoriť o profesii, iné za typické, vyplývajúce z podobných etických problémov.

Za základné znaky profesie sa zvyknú považovať:

rozsiahla príprava a výcvik

intelektuálny komponent

existenčná dôležitosť a nezastupiteľnosť

Typickými črtami profesie bývajú:

združovanie do profesijných organizácií

autonómnosť práce a rozhodovania odborníkov

služba hodnotám

POJEM DEONTOLÓGIA

Tento pojem definovala v roku 1874 Francúzska akadémia vied ako „vedu o povinnostiach“. Etymologickým základom sú grécke slová deón – povinnosť, ontos – človek a logos – veda.

Etika sa upína k hodnotám, je plná pochybností, neustále kladie znepokojivé a nezodpovedané otázky, apeluje na cit a svedomie, ktoré sa zdráhajú nechať uväzniť v normách. Je preto len v určitej miere kodifikovateľná, a teda právne fakultatívna. Deontológia kdesi uzatvára vášnivú diskusiu chladným, triezvym textom, formuláciou záväzných pravidiel. Etika pomáha hľadať identitu profesie, deontológia zabezpečuje jej disciplínu. Rozdiel medzi obomi pojmami treba mať na pamäti, i keď sa často používajú striedavo, či zamieňajú.

POJEM ETICKÝ KÓDEX

Etický kódex predstavuje normatívny systém, vyznačujúci sa vnútornou koordinovanosťou a presnou štruktúrou. Spravidla upravuje vzájomné práva a povinnosti odborníka a klienta, vzťahy k tzv. tretím osobám, k spoločnosti, jej orgánom a inštitúciám. Býva formulovaný tak, aby slúžil ako inšpiratívny sprievodca pre členov profesie a zároveň základ pre kárne konanie. Jeho normy definujú správanie, ktoré má verejnosť právo očakávať od odborníkov aj od ich zamestnancov.

ETICKÝ KÓDEX PROKURÁTORA

Etický kódex prokurátora sa okrem **Preambuly** člení na päť častí, a to na :

- 1. Legalita a nezávislosť prokurátora**
- 2. Nestrannosť prokurátora**
- 3. Odbornosť a profesionalita prokurátora**
- 4. Dôveryhodnosť prokurátora**
- 5. Zdvorilosť a slušnosť prokurátora**

Komentár k etickému kódexu je **prílohou** etického kódexu.

ETICKÁ KOMISIA PROKURATÚRY

Okrem základnej priority Etickej komisie prokuratúry, ktorá jej vyplýva zo zákona, t. j. posudzovať etické otázky a etickú prijateľnosť správania sa prokurátorov, okrem nemenej závažnej priority Etickej komisie prokuratúry, ktorou je cez svoju rozhodovaciu činnosť vykladať Etický kódex prokurátora, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je Komentár k Etickému kódexu prokurátorov, je ďalšou prioritou Etickej komisie prokuratúry napomáhanie vytvárať v intenciách svojho poslania čo najlepší obraz prokurátora vo verejnosti, a tým i vytváranie čo najlepšieho obrazu prokuratúry Slovenskej republiky v očiach verejnosti.

Rešpektovanie profesionálnej deontológie, následky porušenia pravidiel prokurátorskej etiky

K realizácii profesijnej deontológie vedú dve základné cesty: alebo sa jej normy stanú súčasťou platného práva a potom ich vynucujú štátne orgány, alebo sa takáto právomoc ponechá na profesijnej organizácii. Navzájom sa nevylučujú a základné etické záväzky odborníkov sú aj ich právnymi povinnosťami.

Disciplinárna zodpovednosť prokurátora je upravená v našom platnom práve v jedenástej hlave zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry.

Verejnosť a disciplinárny proces

Verejnosť začala svojho času vyjadrovať svoje rozhorčenie nad tým, že sa disciplinárny proces uzatvára pred zrakom laikov, že si nemôžu postrážiť jeho spravodlivosť a slušnosť. Že je to vlastne tajný, zhovievavý, zdĺhavý proces, ktorý neslúži na ochranu klientov.

Disciplinárne konania na prokuratúre sú **verejné**.

Na webovom sídle generálnej prokuratúry sú zverejnené:

- zloženie disciplinárnych komisií
- čas a miesto disciplinárnych konaní
- právoplatné rozhodnutia disciplinárnych komisií
- zásady obsadzovania disciplinárnych komisií, odvolacích disciplinárnych komisií, využitia náhradníkov a dopĺňania databázy kandidátov na členov disciplinárnych a odvolacích komisií, postupu pri prideľovaní vecí do jednotlivých disciplinárnych komisií.